

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Румен В. Караганев от Института за исторически изследвания,

БАН

Във връзка с конкурс и избор за академична длъжност „доцент“ в Института за исторически изследвания, БАН по професионално направление 2. 2. „История и археология“, научна област „История на България“, шифър 05.03.06.

Конкурсът за доцент, обявен в ДВ, бр. 49, от 30.06.2015 г. и в сайта на ИИИ, БАН е с единствен кандидат - гл. асистент д-р Цветолин Недков.

Становището е подготвено в съгласие с изискванията на ЗРАСРБ - Глава Трета, Раздел Трети, също и Раздел Трети от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Документите за участие в конкурса са подготвени съгласно изискванията на действащите разпоредби и в административно отношение са напълно изрядни.

Предоставените от кандидата гл.асистент д-р Цветолин Недков материали на хартиен носител са в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ИИИ, БАН. Налични са необходимите документи във връзка с научната кариера на кандидата, също автобиография и др. Приложени са публикуваните материали след заемането на длъжността гл. асистент: монографичен (хабилитационен) труд и 16 студии и статии.

Нормативните изисквания за придобиването на академичната длъжност „доцент“ са документирани по надлежния ред и изцяло покриват критериите по ЗРАСРБ и правилниците за неговите приложения.

Едно от основните изисквания за участие в конкурс за доцент се състои в предоставянето на хабилитационен труд. Гл. асистент д-р Цветолин Недков се насочил към една станала „модерна“, особено през последните около две десетилетия тематика. Тя е свързана с проучвания на стопанското минало на България с възможните валенции в европейски контекст, тъй и с оглед на неотменно регионалните за страната специфики. В дадения случай е предоставено твърде **интересно и предизвикателно** изследване за икономическия развой на Южна Добруджа след възвръщането ѝ към България през есента на 1940 г. Монографичният труд е озаглавен „Стопанският живот на градовете в Южна Добруджа (1940-1944 година). Следва веднага да се отбележи, че хронологичният обхват се базира на успешно подбран ограничителен времеви период – завършва също така през есента на 1944 г., с настъпването на принудителната силова подмяна в цялостната философия на държавното

управление, включително и в набеязаната сфера. Трудът представлява несъмнен **интерес** по причина, че разкрива облика на градското стопанско битие на един географски и икономически обособен район на царството с типичните си характеристики в нетипична обстановка на двойствени изпитания. В този смисъл това представлява ценен принос към разкриване на цялостната икономическа ситуация на държавата през годините на Втората световна война. За изследователя в допълнение конкретната тема е **предизвикателство** поради драматичната историческа съдба на Южна Добруджа, свързана с обратите по принадлежността ѝ към Румъния. Това очевидно представлява и задължителната предпоставка от проследяване в обособена част на миналото на южнодобруджанското градско стопанство от Освобождението насетне, и най-вече с ясен акцент върху втория румънски режим (1919 – 1940 г.). Авторът го е сторил в началото на проучването си в наречения от него „ретроспективен преглед“. Освен необходимостта от въвеждане в конкретиката на тематиката, в тази част става известна и методологията, която ще бъде водеща в представената работата. Най-общо става дума за определяне на редица показатели (аграрен сектор, индустрия, занаяти, транспорт, банково дело и др.), които по-късно да послужат като база за сравнение в същинската част и да се направят съответните изводи. Цв. Недков изчерпателно е проследил характерните за втория румънски режим политически похвати на управляващите в Букурещ, и съответно - непосредствените резултати върху професионалната ангажираност българското градско население от областта и въобще с оглед на цялостното му икономическо състояние. Въз основа на приведените данни, разкрити процеси и тенденции, авторът достига до обобщаващото заключение, че през проследявания период в Южна Добруджа българският стопански фактор е неоспоримо най-активният, изпълва периметъра на неговите възможности и следва логиката на пазарните механизми. Възпиран е само от деформациите, които налага чрез инструментариума на властта чуждия за битността на областта румънски фактор. По такъв начин Недков опонира на крайните заключения на румънския историк Л. Боя за мнимите предимства от въздействието на преднамерено ориентираните законодателни, политически и административни намеси към южното дунавско-черноморско владение, при тогавашната гранична конфигурация на кралството. Също коригира и някои схващания на българския изследовател на аграрните отношения в региона П. Тодоров.

Непосредственото проследяване на заявената в заглавието тема е обвързана с последствията, които настъпват след подписването на Крайовската спогодба от 7.IX.1940 г. Авторът е напълно убедителен в тезата, че както дългоочакваното събитие по възвръщането на Южна Добруджа е съпроводено с множество емоции, тъй и е обвързано с многократно повече грижи по административното, правното и чисто психологическото адаптиране на областта към родната политическа, стопанска, военновременна и социална организация с реалните постижения или пропуски. Цв. Недков в необходимата пълнота разглежда положените едногодишни усилия от страна на централната и местната власт в широкия спектър на обхванатите от процеса дейности. Приблизително става дума за конкретно проследени над 35 засегнати от обновителните въздействия направления – от договорно-нормативно естество, през административно-устройствени и нарядно-военни, до поземлено-трудова, търговски, банкови и др. Не са пропуснати да се отбележат приликите, разликите, а също до къде и до колко се следва опитът на Южна Добруджа по отношение на по-късно присъединените към царството Вардарска Македония, Беломорието и Западните покрайнини. Необходимо да се посочи, че въпросната част от изследването е с приносен характер, както от към съпричастния към темата специфичен материал от икономически и стопански критерии и индекси (на места

е възможно да бъде представен в по-синтезирана форма), тъй и от към историко-събитийното му съдържание.

В следващия раздел на хабилитационния труд се проследяват тригодишните резултати от въведените във функциониращия стопански механизъм на Южна Добруджа на новите принципи, правила, изисквани лицензи, нормативи, система за държавна подкрепа и реквизиции. Става реч за аграрния, занаятчийския, амбулантния, транспортния, строително-предприемаческия, банковия и др. сектори от направлението. Всичко това е съпроводено от съответния доказателствен материал във вид на цифри, сравнителни таблици и документални потвърждения. Крайните заключения са убедителни и са в логична връзка с обособените части на труда. Приложен е и списък на използваните източници и литература.

Направеният обзор на предложеното от Цв, Недков изследване за стопанската динамика на южнодобруджанските градове от 1940 до 1944 г., придружено и от въвеждаща част за предхождащия междувоенен период, изцяло покриват критериите на хабилитационен труд, представен за процедура по придобиване на академична длъжност „доцент“.

Също така необходимо да се отбележи, че от както д-р Недков е гл. асистент, до годината за кандидатстването му за доцент е публикувал над 15 студии и статии. Характерното за тях е разнообразието на тематика. Наред с материалите, посветени на стопанското минало на Южна Добруджа през различни исторически периоди, прави впечатление заниманията му с дообогатяване на биографичния масив от познания за дейците-радетели за национално адекватната съдба на Добруджа и добруването на населението ѝ. Става дума за Петър Габе, Петър Вичев, Йордан Пекарев. Освен това изключително любопитна е статията, разкриваща кои места за почивка и развлечения през началните десетилетия на XX век за добричлии придобиват емблематичен ореол.

Въз основа на отбелязаните несъмнени приноси на кандидата, в заключение афиширам комплексната си високоположителна оценка за неговата цялостна научна продукция, включително и съобразно изискуемите критерии по смисъла на ЗРАСРБ, и с пълна убеденост ще гласувам д-р Цветолин Недков да бъде процедурно удостоен със заемането на академичната длъжност „доцент“. Същото си позволявам да препоръчам да сторят и останалите членове на уважаемото Научно жури.

СОФИЯ,
26.X.2015 г.

доц. Румен Караганев